

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра спеціальної освіти та соціальної роботи

Затверджено
на засіданні кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи
факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол №1 від 30.08.2021 р.)

Завідувач кафедри проф. Островська К.О.

**Силабус з нормативної дисципліни «Соціально-психологічна реабілітація»,
що викладається в межах ОПП для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальність 231 Соціальна робота ОПП «Соціально-психологічна реабілітація»**

Львів 2021 р.

Назва дисципліни	«Соціально-психологічна реабілітація»
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Туган-Барановського,7,
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет педагогічної освіти, кафедра спеціальної освіти та соціальної роботи
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	23 Соціальна робота 231 Соціальна робота
Викладач (-і)	Островська Катерина Олексіївна, професор кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи факультету педагогічної освіти.
Контактна інформація викладача	ел. пошта: katernynaostrova@gmail.com
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Щоп'ятниці 11.30-13.30 (кафедра спеціальної освіти та соціальної роботи, вул. Туган-Барановського, 7)
Сторінка курсу	https://pedagogy.lnu.edu.ua/course/socail.psyh.reabil
Інформація про дисципліну	Зміст навчальної дисципліни «Соціально-психологічна реабілітація» розроблено таким чином, щоб надати здобувачам вищої освіти освітнього ступеня магістр необхідні знання для розуміння понятійного апарату дисципліни, розуміння концептуальних засад та організації діяльності центрів денного перебування для осіб з порушеннями психофізичного розвитку та розуміння основних напрямків їх соціалізації та соціального супроводу.
Коротка анотація дисципліни	Дисципліна «Соціально-психологічна реабілітація» є нормативною дисципліною зі спеціальності « <u>231 Соціальна робота</u> » для освітньої програми «Соціально-психологічна реабілітація», яка викладається в 2 семестрі в обсязі 5 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS)

Мета та цілі дисципліни	Метою вивчення нормативної/ дисципліни «Соціально-психологічна реабілітація» є розкриття сучасних наукових концепцій, понять, методів та технологій соціально-психологічної реабілітації; опанування методиками діагностики кризових станів та ПТРС, оволодіння основними техніками та технологіями соціально-психологічної реабілітації різних категорій населення, що потрапили у складні життєві обставини.
Література для вивчення дисципліни	Базова 1. Пророк Н. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. – Київ, 2018. – 208 с. 2. Посттравматичний стресовий розлад: посібник / Венгер О. П., Ястремська С. О., Рега Н. І. та ін. – Тернопіль : ТДМУ, 2016. – 264 с. 3. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос, Л. І. Литвиненко, Л. Г. Царенко; за ред. З. Г. Кісарчук. – Київ : ТОВ “Видавництво “Логос”. 2015. – 207 с. 4. Островська К.О. Формування соціальних компетенцій у дітей з розладами спектра аутизму. Розділ колективної монографії «Психологія професійної безпеки технології конструктивного самозбереження особистості» / за ред. Ж.Вірної. – Луцьк: Вежа-Друк, 2015. – С.578-587. https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/monografiya_luck_2015.pdf 5. Островська К. О. Соціальна адаптація дорослих осіб з загальними розладами розвитку : навч. посібник / К. О. Островська. – Львів : «Тріада плюс», 2012. – 576 с. 3. https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Kn_Zbir.pdf 6. Соціально-психологічна адаптація дітей з особливими освітніми потребами до навчання в школі: навч. посібник /Холодій О.М., Черкаси, 2014.– 125 с.
Обсяг курсу	Денна форма навчання 48 годин аудиторних занять. З них 24 годин лекцій, 24 годин практичних та 102 години самостійної роботи. Заочна форма навчання: 24 год ауд (12 год – лекції, 12 год – практичні), 126 год самостійної роботи
Набуті компетентності	ІК Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності, процесу навчання, що передбачає проведення досліджень та застосування певних теорій, методів соціальної роботи, соціально-психологічної реабілітації та науково-дослідної, науково-педагогічної діяльності характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог. Загальні компетентності ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК 7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК 9. Навички міжособистісної взаємодії. Фахові компетентності:

	ФК 1. Здатність до розуміння та використання сучасних теорій, методологій і методів соціальних та інших наук, у тому числі методи математичної статистики та кількісні соціологічні методи, стосовно завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі соціальної роботи. ФК 2. Здатність до виявлення соціально значимих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення. ФК 3. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації. ФК 4. Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи. ФК 9. Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефаківців. ФК 10. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість задля вирішення соціальних проблем через упровадження соціальних інновацій. ФК 15. Здатність до розроблення, апробації та втілення соціальних проектів і технологій. ФК 17. Здатність до розуміння особливостей розвитку, проблем соціально вразливих груп клієнтів, зумовлених їх виключенням зі суспільства, психотравмуючими подіями життя, та обрання ефективних технологій соціально- психологічної реабілітації, методів втручання і способів надання комплексної допомоги, підтримки окремих груп клієнтів, їх інтеграції у соціум.
Очікувані результати навчання	ПРН 1. Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог. ПРН 2. Критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань про практики соціальної роботи, формулювати висновки та рекомендації щодо їх впровадження. ПРН 4. Показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій, як із галузі соціальної роботи, так і з інших галузей соціогуманітарних наук. ПРН 8. Автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях. ПРН 9. Виконувати рефлексивні практики в контексті цінностей соціальної роботи, відповідальності, у тому числі для запобігання професійного вигорання. ПРН 10. Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи, планувати втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи. ПРН 11. Організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної роботи, ініціювати командоутворення та координувати командну роботу. ПРН 13. Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності.

	ПРН16. Розробляти соціальні проекти на високопрофесійному рівні, апробувати та втілювати соціальні проекти і технології. ПРН17. Самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні ібесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок. ПРН18. Демонструвати позитивне ставлення до власної професії та відповідати своєю поведінкою етичним принципам і стандартам соціальної роботи. ПРН19. Виконувати практики соціально-психологічної реабілітації щодо вразливих груп клієнтів, організовувати надання їм комплексної допомоги, підтримки, інтеграцію у соціум. ПРН 21. Упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.
Ключові слова	Соціально-психологічна реабілітація, кризові стани, порушення розвитку, ПТСР, психотерапія.
Формат курсу	Очний/заочний
теми	ДОДАТОК (схема курсу)
Підсумковий контроль, форма	Екзамен
Пререквізити	Вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на компетентностях, сформованих у межах навчальних дисциплін: «Система соціальної роботи», «Психолого-педагогічна оцінка потреб клієнта», достатніх для осмислення змістових і процесних аспектів порушень розвитку, урахування їх можливості забезпечити реалізацію соціального супроводу у центрах денного перебування та соціалізації у громаді.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції, дискусія, практико-спрямовані завдання, методи активного навчання, проблемно-орієнтоване навчання, проектне навчання, технології змішаного навчання.
Необхідні обладнання	Під час викладання навчальної дисципліни використовуються: апарати для перевезення осіб з опорно-руховими порушеннями, візки, переносні пандуси, масажний стіл-валіза, комп'ютер із загально вживані програми та операційні системи, мультимедійний проектор, документ камера, фліпчарт, маркери

Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням: • практичні заняття: 40% семестрової оцінки; максимальна кількість балів <u>40</u> • контрольні заміри (2 модулі): 10% семестрової оцінки; максимальна кількість балів <u>10</u> • іспит: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів <u>50</u> Підсумкова максимальна кількість балів <u>100</u> Академічна доброчесність: Очікується, що завдання самостійної роботи до кожної теми, виконані здобувачами вищої освіти, будуть їх оригінальними міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідання занять є важливою складовою навчання. У будь-якому випадку здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання запланованих видів навчальної роботи та двох колоквиумів. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. Політика виставлення балів. Засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичного матеріалу з навчальної дисципліни перевіряється шляхом усного опитування, поточного програмованого контролю знань, оцінки умінь аналізувати проблемні ситуації та двох колоквиумів. Водночас обов'язково враховуються: присутність на заняттях та активність здобувача вищої освіти під час семінарського заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання. Семестрова підсумкова оцінка визначається як сума балів з усіх запланованих видів навчальної роботи та екзамену. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.
Питання до іспиту	Основні поняття соціально-психологічної реабілітації Теоретичні основи соціально-психологічної реабілітації. Психологічні проблеми соціально-психологічної реабілітації. Умови роботи психолога в процесі реабілітації. Системи психологічної підтримки особистості. Основні завдання соціально-психологічної реабілітації, система реабілітаційних заходів. Основні ознаки порушень в наслідок психотравмуючих ситуацій. Методи психологічної допомоги в реабілітаційній психології. Системна психічна реабілітація після кризових станів. Особливості індивідуального психологічного консультування. Комплексна психологічна допомога в моменти кризових ситуацій.

	Поняття стресу та стресостійкості Стрес: історія вивчення і сучасні уявлення. Крива розвитку стресової ситуації. Поняття про стресостійкість. Поняття психологічного стресу. Психічні стресори. Чинники, що впливають на розвиток психологічного стресу. Види (рівні) реакцій людини на стрес. Вплив індивідуальних і особистих особливостей людини на виникнення і розвиток стресу. Стресові стани, їх механізми Фізіологічний та психологічний стреси. Психічна травма і травматичні події. Три рівні впливу хронічного стресу на особистість: рівень реакцій, соціального функціонування, глибинних особистісних змін. Ціннісний, інтегральний підхід до особистості у стані хронічного стресу. Вплив стресу на життя людини Позитивний вплив стресу на людину. Негативний вплив стресу. Вплив стресу на організм людини. Відстрочені реакції на травматичний стрес Психічна травма. Травматичний досвід. Динаміка переживання травматичної ситуації. Посттравматичний стресовий розлад. Суїцидальна поведінка. Реакції горя. Психосоматичні реакції на стрес. Посттравматичний стресовий розлад Історія розвитку поняття посттравматичний стресовий розлад. Травматичний стрес і посттравматичний стресовий розлад. Теоретичні моделі ПТСР Психологічні моделі ПТСР. Етимологія поширення ПТСР. Індивідуальна вразливість і психологічні наслідки травми. Діагностичні критерії ПТСР Типи травматичних ситуацій. Посттравматичні стани та їх психологічна реабілітація.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

ДОДАТОК

Схема курсу

№	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література.*** Ресурси в Інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
1	Тема 1. Загальні питання реабілітації, її види, етапи, технології	Лекція, 2 год.	Пророк Н. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. – Київ, 2018. – 208 с. Посттравматичний стресовий розлад: посібник / Венгер О. П., Ястремська С. О., Рега Н. І. та ін. – Тернопіль : ТДМУ, 2016. – 264 с. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос, Л. І. Литвиненко, Л. Г. Царенко; за ред. З. Г. Кісарчук. – Київ : ТОВ “Видавництво “Логос”. 2015. – 207 с. Островська К. О. Соціальна адаптація дорослих осіб з загальними розладами розвитку : навч. посібник / К. О. Островська. – Львів : «Тріада плюс», 2012. – 576 с. 3. https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Kn_Zbir.pdf		2 тижні

			Островська К. О. Реабілітація осіб з аутизмом у центрі денного перебування : навч. посібник / К. О. Островська, Ю. В. Рибак – Львів : «Тріада плюс», 2010. – 136 с		
2	Тема 2. Реабілітаційна психологія. Її зв'язок з соціально-психологічною реабілітацією.	Лекція, 2 год Практичне заняття, 2 год.	Пророк Н. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. – Київ, 2018. – 208 с.		2 тижні
3	Тема 3. Кризові стани і психологічна допомога при них.	Лекція, 4 год Практичне заняття, 4 год	Пророк Н. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. – Київ, 2018. – 208 с.		2 тижні
4	Тема 4. Реабілітаційні психологічні технології.	Лекція, 4 год Практичне заняття, 4 год	Пророк Н. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. – Київ, 2018. – 208 с. Соціально-психологічна адаптація дітей з особливими освітніми потребами до навчання в школі: навч. посібник /Холодй О.М., Черкаси, 2014.– 125 с.	Проаналізувати особливості поведінки осіб в кризових ситуаціях	2 тижні
5	Тема 5. Соціально-психологічна реабілітація осіб в екстремальних ситуаціях	Лекція, 4 год Практичне заняття, 4 год	Пророк Н. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. – Київ, 2018. – 208 с. Островська К. О. Реабілітація осіб з аутизмом у центрі денного перебування : навч. посібник / К. О. Островська, Ю. В. Рибак – Львів : «Тріада плюс», 2010. – 136 с		2 тижні
6	Тема 6. Соціально-психологічна реабілітація осіб з порушеннями розвитку	Лекція, 4 год Практичне заняття, 4 год	Островська К. О. Реабілітація осіб з аутизмом у центрі денного перебування : навч. посібник / К. О. Островська, Ю. В. Рибак – Львів : «Тріада плюс», 2010. – 136 с Journal of Innovative Technologies in Social Science 3 (24) (2020).	Провести діагностику розладів та скласти програму реабілітації	2 тижні

			Островська К. О. Соціальна адаптація дорослих осіб з загальними розладами розвитку : навч. посібник / К. О. Островська. – Львів : «Тріада плюс», 2012. – 576 с.	особи в кризовій ситуації	
7	Тема 7. Соціально-психологічна реабілітація осіб з травматичними подіями, ПТСР	Лекція, 2 год Практичне заняття, 4 год	Посттравматичний стресовий розлад: посібник / Венгер О. П., Ястремська С. О., Рега Н. І. та ін. – Тернопіль : ТДМУ, 2016. – 264 с. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос, Л. І. Литвиненко, Л. Г. Царенко; за ред. З. Г. Кісарчук. – Київ : ТОВ “Видавництво “Логос”. 2015. – 207 с.		
8	Тема 8. Соціально-психологічна реабілітація осіб з залежностями (сексуальними, нарко-, алко- залежностями)	Лекція, 2 год Практичне заняття, 2 год	Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос, Л. І. Литвиненко, Л. Г. Царенко; за ред. З. Г. Кісарчук. – Київ : ТОВ “Видавництво “Логос”. 2015. – 207 с.		